

สุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙	หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐	

๑_หลักสูตรวิชาสุขศึกษา

๒_แผนการจัดการเรียนรู้

๓_PowerPoint_ประกอบการสอน

๔_Clip

๕_ใบงาน_เฉลย

๖_ข้อสอบประจำหน่วย_เฉลย

๗_การวัดและประเมินผล

๗_เสริมสาระ

๙_สื่อเสริมการเรียนรู้

การพัฒนาสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. วางแผนและจัดเวลาในการออกกำลังกาย การพักผ่อน และการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายได้
๒. ทดสอบสมรรถภาพทางกายและพัฒนาได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลได้

การวางแผนและจัดเวลาในการออกกำลังกาย

การวางแผนและจัดเวลาในการออกกำลังกายเป็นสิ่งสำคัญ และมีประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถตรวจสอบได้ อีกทั้งยังช่วยหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บ และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ ก่อนออกกำลังกายต้องวางแผน เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดต่อร่างกาย

ช่วยให้ระบบอวัยวะในร่างกายทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ร่างกาย

ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เข้าใจผู้อื่น รู้จักการเสียสละ และมีน้ำใจนักกีฬา

ช่วยให้สมองปลอดโปร่ง มีสมาธิต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี

ช่วยสร้างสมาธิและวินัยให้ตนเอง

ช่วยให้จิตใจร่าเริงแจ่มใส คลายความเครียด และลดความวิตกกังวลต่างๆ

ขั้นตอนการวางแผนและจัดเวลาในการออกกำลังกาย

การวางแผนและจัดเวลาในการออกกำลังกาย มีผลต่อการพัฒนาสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยหลักปฏิบัติที่จะช่วยให้บุคคลสามารถนำมาปรับใช้ในการวางแผน และจัดเวลาในการออกกำลังกายได้ ดังนี้

ขั้นตอนการวางแผนและจัดเวลาในการออกกำลังกาย

การเตรียมตนเอง

เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการวางแผนและจัดเวลา ถือว่าเป็นการเตรียมร่างกายให้พร้อม และสร้างแรงจูงใจในการออกกำลังกายให้กับตนเองซึ่งมีหลักการเตรียมตนเอง ดังนี้

การสร้างพลังงาน

การสร้างพลังและแรงจูงใจให้ แก่ตนเองในการออกกำลังกาย โดยการสำรวจกิจกรรม ว่ามี กิจกรรมใดบ้างเป็นกิจกรรมที่ทำให้การออกกำลังกายเป็น กิจกรรมที่หน้าสนใจ ชื่นชอบ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับ ตนเอง

การประเมินตนเอง

การวิเคราะห์ศักยภาพของตนเอง ต่อกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ โดยการ สำรวจความพร้อมของร่างกาย และสมรรถนะของตนเองรวมถึง ประเภทของกิจกรรมและทักษะ ต่างๆ ที่ใช้ในการออกกำลังกาย ว่าเหมาะสมหรือไม่ ควรเลือกให้ เหมาะกับเพศและวัย

การเตรียมกิจกรรม

๑

กำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ในการออกกำลังกายว่ามีเป้าหมายอย่างไร เช่น เพื่อสุขภาพที่แข็งแรง เพื่อการแข่งขัน เพื่อความสนุกสนาน เป็นต้น

๒

วิเคราะห์และศึกษากิจกรรม โดยการวิเคราะห์ถึงผลดี ผลเสียที่จะได้รับการออกกำลังกาย ศึกษารูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกฎ กติกา และทักษะที่ใช้ในการทำกิจกรรม

๓

การเขียนแผนดำเนินการ ซึ่งเป็นการวางแผนการทำกิจกรรมเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดการเตรียมตัวอย่างจริงจัง เสมือนเป็นการสัญญาว่าจะต้องดำเนินการตามแผน หรือกิจกรรมที่ได้วางไว้ โดยมีการกำหนดแผนการฝึกและตัวชี้วัด เพื่อใช้ในการประเมินต่อไป

การเตรียมกิจกรรม

๔

การดำเนินการตามแผน มีขั้นตอนในการฝึกปฏิบัติ ดังนี้

- การฝึกปฏิบัติ ยึดหลักการปฏิบัติ ๓ ระยะ คือ การอบอุ่นร่างกาย การฝึกปฏิบัติ และการผ่อนคลาย ซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติตามกฎ กติกาอย่างเคร่งครัด
- เลือกกิจกรรมตามความถนัด โดยศึกษา กฎ กติกาการเล่น รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและลดความเสี่ยง เนื่องจากการฝึก
- ฝึกปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยการปฏิบัติอย่างเต็มความสามารถและรักษาเวลาให้ได้ตามที่วางแผนไว้

๕

การประเมินผล เป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมาก ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงผลจากการปฏิบัติที่ผ่านมาสามารถพัฒนาการสร้างสรรค์สมรรถภาพทางกาย ให้มีความเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งในการประเมินอาจจะประเมินได้ด้วยตนเอง หรือสามารถเลือกใช้แบบทดสอบที่เหมาะสมกับกิจกรรมการฝึกก็ได้

๖

การติดตามผลและการปรับปรุงแก้ไข เพื่อสังเกตพัฒนาการของร่างกายจากการฝึกในช่วงเวลาหนึ่งแล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคต่างๆ เพื่อให้การฝึกมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย

การเตรียมการป้องกัน

๑

เมื่อมีอาการผิดปกติ เช่น วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน หายใจไม่ออก ใจสั่น หัวใจเต้นผิดปกติ เหงื่อเย็น อ่อนเพลียมากกว่าปกติ ควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายไม่ได้ มีอาการบาดเจ็บ หรืออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งในร่างกายเกิดการอักเสบ เป็นต้น

๒

ภายหลังจากการฟื้นฟูสมรรถภาพ เช่น ภายหลังจากการฟื้นฟูใหม่ ๆ ภายหลังจากการผ่าตัดหรือการเจ็บป่วย เป็นต้น เนื่องจากร่างกายกำลังอยู่ในสภาพที่อ่อนแอและต้องการการพักผ่อน

๓

ภายหลังจากการรับประทานอาหารใหม่ ๆ เพราะอาจทำให้เกิดอาการจุกเสียดได้

การวางแผนและจัดเวลาในการพักผ่อน

ประโยชน์ของการพักผ่อน

ช่วยผ่อนคลายความเมื่อยล้าให้แก่ร่างกาย
เนื่องจากกิจกรรมที่ปฏิบัติมาตลอดทั้งวัน หรือ
ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจะสร้างความเมื่อยล้าให้แก่
ร่างกาย

ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดทางจิตใจ โดยการ
ทำกิจกรรมที่ไม่หนักมาก รวมทั้งกิจกรรมที่
ปฏิบัติร่วมกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์
อันดีต่อกัน

ช่วยให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น
เมื่อร่างกายทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อยจนเกิด
ความอ่อนล้า ทำให้สมรรถภาพทางกายเริ่มลดลง
การพักผ่อนจะช่วยให้ร่างกายสดชื่นขึ้น
พร้อมที่จะกลับมาทำกิจกรรมประจำวันต่อไปได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

ช่วยลดปัจจัยเสี่ยงของอุบัติเหตุ อันเนื่องมาจาก
การใช้ร่างกายเป็นระยะเวลานานจนเกิดความ
อ่อนเพลียสะสม

ขั้นตอนการวางแผนและจัดเวลาในการพักผ่อน

การนอนหลับ เป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง

- ควรเลือกสถานที่ในการนอนหลับที่เงียบสงบ
- มีอากาศปลอดโปร่ง ไม่มีกลิ่นเหม็น
- ทำจิตใจให้สบาย ไม่คิดถึงเรื่องที่ทำให้สมองไม่ได้รับการผ่อนคลาย
- ไม่ควรดื่มกาแฟ หรือชาก่อนเข้านอน เนื่องจากมีสารคาเฟอีนที่ไปกระตุ้นการตื่นตัวให้กับร่างกายจึงเป็นสาเหตุให้นอนไม่หลับ

การผ่อนคลาย เป็นการเลือกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

- เลือกตามความชอบและความสนใจ เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ตามความสามารถของตนเอง
- ไม่ควรเลือกกิจกรรมที่หักโหม หรือสร้างความเครียดจนไม่เกิดการพักผ่อนอย่างแท้จริง
- เลือกกิจกรรมกลุ่ม สามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกับผู้อื่นได้

การเตรียมการ

การประเมินผล

เป็นการวิเคราะห์ผลจากกิจกรรมการพักผ่อนบางประเภท ที่สามารถวัดผลหรือประเมินผลได้ เช่น งานศิลปหัตถกรรม การเล่นเกมดนตรี เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้า เช่นเดียวกับกิจกรรมการออกกำลังกาย

การวางแผนและจัดเวลาในการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย

ประโยชน์ของการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย

ทำให้ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง ได้สัดส่วน กล้ามเนื้อแข็งแรง มีความยืดหยุ่น อ่อนตัว

ทำให้มีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และมีภูมิคุ้มกันโรคที่ดี

ช่วยสร้างเสริมคุณภาพชีวิต และแบบแผน การดำเนินชีวิตที่ทำให้มีสุขภาพดี ช่วยอารมณ์ แจ่มใส

มีบุคลิกภาพดี สง่างาม คล่องแคล่ว และสามารถรักษาความสมดุลของร่างกายได้

ช่วยสร้างความปลอดภัยในชีวิต เพราะการมี สุขภาพและสมรรถภาพทางกายที่ดีเยี่ยม ทำให้ร่างกายมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหว

ขั้นตอนการวางแผนและจัดเวลาในการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย

การสร้างจิตสำนึกต่อตนเอง เพื่อให้เห็นความสำคัญ ความรับผิดชอบ และก่อให้เกิดความตระหนัก

กำหนดแผนการจัดกิจกรรม เพื่อการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย ควรคำนึงถึงพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม

สร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดีให้แก่ตนเอง ในการดูแล และควบคุมเรื่องการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย

การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อช่วยให้มีสุขภาพจิตใจที่ดี

คำนึงถึงความปลอดภัย โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาอย่างเคร่งครัด และมีความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

การทดสอบสมรรถภาพทางกาย

ประโยชน์ของการทดสอบสมรรถภาพทางกาย

การทดสอบสมรรถภาพทางกายจะช่วยให้ทราบถึงระดับความสามารถ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อันเป็นที่มาของการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

ใช้ประเมินระดับความสามารถของสมรรถภาพทางกายในด้านต่างๆ ของตนเอง

เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถทางด้านร่างกาย หรือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

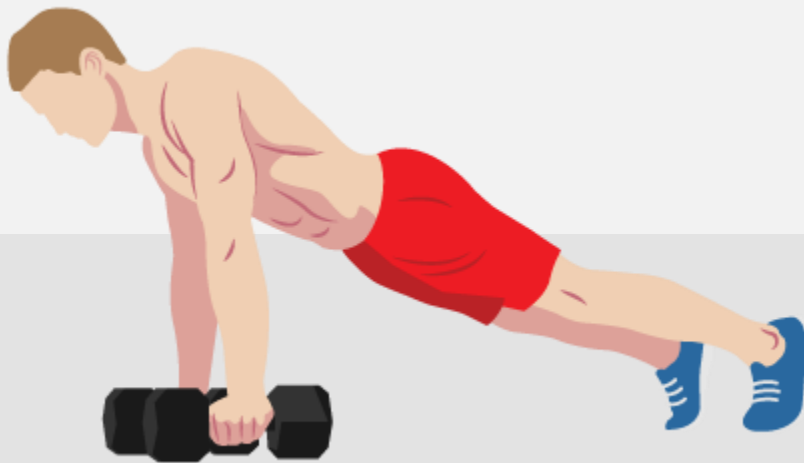
กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง และรักษาความสมบูรณ์ของร่างกายให้คงอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ใช้ในการปรับปรุงแผนการฝึกให้เหมาะสมกับตนเอง

การทดสอบสมรรถภาพทางกายแบบต่างๆ

การทดสอบสมรรถภาพทางกายจะต้องอาศัยเครื่องมือออกกำลังกาย และแบบทดสอบต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทดสอบ และใช้ให้เหมาะสมกับวัย

แนวทางการพัฒนาสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ

การควบคุมตนเอง

เป็นวิธีการพัฒนาตนเองวิธีหนึ่ง สามารถเลือกพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเอง จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่น การออกกำลังกายจนเป็นนิสัย การรู้จักใช้ทักษะปฏิเสธการใช้สารเสพติด การเลือกรับประทานอาหาร การควบคุมน้ำหนัก การมีระเบียบวินัย

การพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองเป็นการปรับปรุงและบริหารตนเอง เพื่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองถึงความต้องการของตนเอง ต้องอาศัยหลัก ๓ ต. ดังนี้

เต็มใจ

การพัฒนาตนเองจำเป็นต้องเกิดจากความเต็มใจและความสมัครใจ

เตรียมตน

เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาตนเองและต้องพร้อมในเรื่องต่างๆ

เต็มเต็มความสามารถ

จากพรสวรรค์และพรแสวงมาจากความสามารถของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป สามารถทำได้จากการฝึกทักษะจนเกิดการพัฒนาในระดับสูง

แนวทางการพัฒนาสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ

การสร้างเสริมสุขภาพ

หลักการสร้างเสริมสุขภาพมี ดังนี้

- การสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อตนเอง เพื่อสร้างสุขภาพ และปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ดีขึ้น
- การกำจัดสารพิษ เพื่อการขับของเสียต่างๆ ออกจากร่างกาย สามารถทำได้โดยการดื่มน้ำมากๆ
- การสร้างและปรับสมดุลของร่างกายและจิตใจ โดยการ ควบคุมน้ำหนักและควบคุมอาหารให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
- การสร้างจิตสำนึกที่ดี เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการฝึกฝน การฝึกฝนร่างกายและจิตใจ หมั่นฝึกฝนเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ฝึกความอดทน

การสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ

ถือว่าเป็นการพัฒนาตนเอง เพื่อสร้างเสริมสุขภาพร่างกายให้มีความแข็งแรงและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนี้

- เพื่อความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เช่น การดันพื้น การนอน ยกตัวขึ้น แล้วนับจำนวนครั้งที่ได้ภายในเวลา ๑ นาที
- เพื่อความอดทนของกล้ามเนื้อ ระบบหายใจ และระบบ ไหลเวียนโลหิต
- เพื่อความอ่อนตัวของร่างกาย เช่น การยืดกล้ามเนื้อในท่าต่างๆ การฝึกกายบริหารที่มีการเคลื่อนที่ หรือหมุนข้อต่อ ในร่างกาย
- เพื่อความเร็ว เช่น การวิ่งเร็ว ๕๐ เมตร
- เพื่อความคล่องตัว เช่น การวิ่งซิกแซ็ก
- เพื่อความสมดุลของร่างกาย เช่น การเดินบนสะพานไม้ การลัดดาขึ้นด้วยปลายเท้า

